

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სკოპინგის

დასკვნა №100

22.12.2020

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: ცემენტის წარმოება;

საქმიანობის განმახორციელებლის დასახელება და მისამართი: შპს „თეიმურაზ ჯანგულაშვილი და კომპანია“, ქ. თბილისი, დიდუბე-ჩუღურეთის რაიონი, საქ. სამხ. გზის IX კმ., (ნაკვეთი N60);

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ქ. რუსთავი, ცემენტის ქარხნის და რკინიგზის ხაზის მიმდებარე ტერიტორია;

განცხადების შემოსვლის თარიღი: 09.11.2020;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „ჯეოკონი“.

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში შპს „თეიმურაზ ჯანგულაშვილი და კომპანიას“ (ს/კ: 216322619) მიერ წარმოდგენილია, ქ. რუსთავში, ცემენტის საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის პროექტის სკოპინგის ანგარიში.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს ქ. რუსთავის სამრეწველო ზონაში, ცემენტის ქარხნის და რკინიგზის ხაზის მიმდებარედ, 13 928 მ² ფართობის მქონე, არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების შპს „თეიმურაზ ჯანგულაშვილი და კომპანიას“ საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე (ს/კ: 02.07.02.042). სკოპინგის განცხადების თანახმად, საპროექტო ტერიტორიის საკადასტრო საზღვრიდან უახლოესი საცხოვრებელი სახლი მდებარეობს სოფ. თაზაქენდის ტერიტორიაზე და დაშორებულია დაახლოებით 195 მ-ით. ტერიტორიის აღმოსავლეთით დაახლოებით 50 მეტრში გადის სარწყავი არხი ე.წ მარის არხი. საწარმოს ტერიტორიის მომიჯნავედ გადის ქ. რუსთავის შიდა საავტომობილო გზა, ხოლო ჩრდილო-აღმოსავლეთით 330 მეტრში რკინიგზა. საპროექტო ტერიტორიას ირგვლივ ესაზღვრება სასოფლო-სამეურნეო და არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთები. ჩრდილოეთით 10 მეტრში ესაზღვრება შპს „მაქს იმპორტის“ (ს/N405164174) ცემენტის საწარმო, ჩრდილო-დასავლეთით ტერიტორიის საზღვრიდან დაახლოებით 300 მეტრში შპს „ჭაიდელებერგცემენტ ჯორჯიას“ ცემენტის საწარმო, დასავლეთით 80 მეტრში შპს „ნიკა 2004“-ს (ს/N:216302150) ფეროშენადნობი ქარხნა და სხვ.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, მოცემულ ტერიტორიაზე ფუნქციონირებდა ბეტონის საწარმო, საიდანაც ამჟამადაც შემორჩენილია გარკვეული ინფრასტრუქტურული

ელემენტები (ბეტონის კვანძი, სილოსები და სხვა). შესაბამისად, საპროექტო ტერიტორიაზე ჩამოყალიბებულია ტიპური ტექნოგენური ლანდშაფტი. ტერიტორია შემოღობილია, აქვს წყალმომარაგება-კანალიზაციის, ბუნებრივი აირის და ელექტრომომარაგების ქსელები.

როგორც უკვე აღინიშნა საწარმოს მოწყობა გათვალისწინებულია არსებული ბეტონის საწარმოს ბაზაზე, შესაბამისად, გამოყენებული იქნება ტერიტორიაზე უკვე არსებული რიგი ინფრასტრუქტურული ობიექტები და დანადგარ-მოწყობილობები. აღნიშნულის გათვალისწინებით, ახალი საწარმოს შემადგენელი ინფრასტრუქტურული ობიექტებისათვის დაგეგმილი შენობა-ნაგებობების მშენებლობისა და სამონტაჟო სამუშაოების დამთავრება გათვალისწინებულია 2 თვის ვადაში, ხოლო დანადგარ-მოწყობილობის სამონტაჟო და გამშვებ-გამმართავი სამუშაოები 1 თვის ვადაში. პროექტის მიხედვით საწარმოს ტერიტორიაზე დაგეგმილია ტექნოლოგიური და დამხმარე ინფრასტრუქტურის შემდეგი ელემენტების განთავსება: ნედლეულის სასაწყობო სათავსოები; ასარევი მოედანი; მკვებავი ბუნკერი; ბურთულებიანი წისქვილი; ლენტური ტრანსპორტიორი; საკომპრესორო; პნევმოტრანსპორტიორი; ექვსი ცემენტის სილოსი (თითოეული 120 ტ ტევადობის); აირმტვერგამწმენდი სისტემა; სანიაღვრე კანალიზაციის სისტემა; ადმინისტრაციული და საყოფაცხოვრებო სათავსოები. საწარმოში დაგეგმილია ორკამერიანი ბურთულებიანი წისქვილის დამონტაჟება, რომლის მაქსიმალური წარმადობაა 12,0 ტ/სთ-ში (ბარაბანის ზომებია: სიგრძე 8 085 მმ, გარე დიამეტრი 3318 მმ).

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, გათვალისწინებულია სხვადასხვა მარკის პორტლანდცემენტის წარმოება (მარკა „300“, მარკა „400“, მარკა „500“), კლინკერის, თაბაშირის და დანამატების დაფქვით და შერევით. საწარმოში 330 დღიანი 20 საათიანი სამუშაო გრაფიკით დაგეგმილია წელიწადში 79 200 ტონა ცემენტის წარმოება. 79 200 ტონა ცემენტის წარმოებისათვის გათვალისწინებულია 42 768-76032 ტონა კლინკერის, 3168-4722 ტონა თაბაშირის და 3960-31680 ტონა დანამატების დაფქვა.

ნედლეულის (კლინკერი, თაბაშირი და მინერალური დანამატი) შემოტანა საწარმოში ძირითადად გათვალისწინებულია ავტოტრანსპორტით. მათი განთავსება მოხდება შენობაში, ნედლეულის სასაწყობო ბეტონის მოედანზე ცალ-ცალკე, ნაყარების სახით. საწყობიდან ნედლეული ავტომტვირთავების საშუალებით, დადგენილი რეცეპტის შესაბამისად, გადაიტანება ბეტონის მოედანზე და აირევა. კაზმის კომპონენტების დოზირება და შემდგომ მათი ერთმანეთში არევა მოხდება ავტოჩამტვირთველების საშუალებით. შემდგომ კაზმი გადაიტანება წისქვილის მიმღებ ბუნკერებში, ხოლო აქედან ლენტური ტრანსპორტიორის საშუალებით მიეწოდება ბურთულებიან წისქვილს. კაზმის მიწოდების რეგულირება მოხდება მკვებავი ბუნკერების ძირში განთავსებული ღიობის სიდიდისა და(ან) ლენტური კონვეიერის სიჩქარის მეშვეობით. კაზმით კვების რეგულირება ასევე შესაძლებელია ტრანსპორტიორის სიჩქარის ცვლილებით. წისქვილში კაზმის დაფქვის შემდგომ მიღებული სხვადასხვა მარკის ცემენტი ასპირაციის მილით მოხვდება წისქვილში, საიდანაც მტვრის დაჭერა მოხდება წისქვილზე დამონტაჟებული ციკლონის და სახელოიანი ფილტრების საშუალებით. რის შემდგომაც ცემენტი გადაიტანება ელევატორში, სადაც მას ემეტება მტვერდამჭერ სისტემებში დაჭერილი

ცემენტი და პნევმოტრანსპორტის მილის მეშვეობით გადაიტვირთება ცემენტის ექვს სილოსში. საწარმოდან ცემენტის გაცემა მოხდება როგორც ნაყარის სახით, ასევე 50 კგ-იან ტომრებში დაფასოებული ფორმით, ავტოტრანსპორტის გამოყენებით.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საწარმო აღჭურვილი იქნება ერთიანი, სამსაფეხურიანი აირგამწმენდი სისტემით: I საფეხური – მტვერდამჭერი საკანი 10%-იანი ეფექტურობით; II – საფეხური, ციკლონი 75 %-იანი ეფექტურობით და III საფეხური, სახელოებიანი ფილტრები 99.9 %-იანი ეფექტურობით. გამონაბოლქვი აირმტვერნარევის გაწმენდის შემდეგ დაჭერილი ცემენტის მტვერი დაუბრუნდება ცემენტის ელევატორს, ხოლო ცემენტის წისქვილებიდან წარმოქმნილი აირმტვერნარევი გაწმენდის შემდეგ გაიფრქვევა ატმოსფეროში 12 მეტრი სიმაღლის და 0.5 მეტრი დიამეტრის მილით. წისქვილზე დამონტაჟდება 3 მ სიგრძის 56 ცალი სახელოებიანი ფილტრი, 1.6 მ დიამეტრის ციკლონი და დამლექი კამერა ზომებით 1x2x4 მ. ცემენტის სილოსებზე ასევე დამონტაჟებული იქნება კომპანია "WAMGROUP"-ის "SILOTOP ZERO"-ს მარკის სახელოებიანი ფილტრები, რომელთა ეფექტურობა ტოლი იქნება 99.9 %-ის.

საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გამოყოფის ძირითად სტაციონარულ წყაროებს წარმოადგენენ: საწყისი ნედლეულის საწყობი; ცემენტის დაფქვის უბანი; საწყისი ნედლეულის მიწოდების (ტრანსპორტირების) უბანი; მზა პროდუქციის სილოსები და ცემენტის სპეციალურ ავტომანქანებში ჩატვირთის უბანი. საწარმოს სპეციფიკიდან გამომდინარე, მისი ფუნქციონირების ეტაპზე ატმოსფერულ ჰაერში გაიფრქვევა არაორგანული მტვერი, ცემენტის მტვერი, აზოტის დიოქსიდი, გოგირდის დიოქსიდი და ნახშირჟანგი.

საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე ტექნოლოგიურ პროცესში გამოყენებული დანადგარებიდან მოსალოდნელია ხმაურის გავრცელება. ხმაური ასევე შესაძლებელია გამოიწვიოს ნედლეულის შემოზიდვა-დასაწყობებამ და აღნიშნული პროცესის დროს ავტოტრანსპორტის მუშაობამ. სკოპინგის ანგარიშის მომზადების ეტაპზე განხორციელებული შეფასების მიხედვით, საწარმოო ობიექტისგან მოსალოდნელი ხმაური არ აღემატება დასაშვებ ნორმებს ახლომდებარე მოსახლეობისთვის, იმის გათვალისწინებით, რომ ხმაურის გამომწვევი დანადგარები განთავსებული იქნება დახურულ შენობაში, რაც მნიშვნელოვნად ამცირებს ხმაურით გამოწვეულ ზემოქმედებას და საწარმოს მიერ გატარებული იქნება შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები.

ვინაიდან საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს ქ. რუსთავის საწარმოო ზონაში, სადაც ფუნქციონირებს სხვადასხვა საწარმოები, მოსალოდნელია კუმულაციური ზემოქმედება შემდეგი მიმართულებებით: ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ემისიები, ხმაურის გავრცელება, სატრანსპორტო ნაკადებზე ზემოქმედება.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, საწარმოში წყლის გამოყენება დაგეგმილია მხოლოდ სასმელ-სამეურნეო და სახანძრო მიზნებისათვის. სასმელ-სამეურნეო მიზნებისათვის წყლის აღება მოხდება ქ. რუსთავის წყალმომარაგების სისტემიდან. საწარმოში წარმოქმნილი სამეურნეო-ფეკალური წყლები ჩაშვებული იქნება ქ. რუსთავის საკანალიზაციო სისტემაში შეთანხმებული ტექნიკური პირობების შესაბამისად. ხოლო

წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლები ჩაშვებული იქნება ქ. რუსთავის სანიაღვრე საკანალიზაციო ქსელში შეთანხმებული ტექნიკური პირობების შესაბამისად.

საწარმოს მოწყობის, ასევე ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია როგორც სახიფათო, ასევე არასახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა. მათი არასწორი მართვის შემთხვევაში მოსალოდნელია გარემოს ცალკეული რეცეპტორების ხარისხობრივი მდგომარეობის გაუარესება. საწარმოს ძირითად ნარჩენს წარმოადგენს მტვერდამჭერ სისტემაში წარმოქმნილი მტვერი, რომლის დაახლოებით 99,9% ბრუნდება ტექნოლოგიურ პროცესში.

საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე ნიადაგის/გრუნტის დაბინძურება შეიძლება გამოიწვიოს: ტექნიკის ან სატრანსპორტო საშუალებებიდან ნავთობპროდუქტების ავარიულმა დაღვრამ/გაჟონვამ; სამშენებლო და საყოფაცხოვრებო ნარჩენების არასწორმა მართვამ.

საწარმოს მოწყობის პერიოდში სატრანსპორტო ნაკადებზე მოსალოდნელია დროებითი ნეგატიური ზემოქმედება, დაახლოებით 3 თვის განმავლობაში. რაც შეეხება ექსპლუატაციის პერიოდს, საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს ფუნქციონირებად ინდუსტრიულ ზონაში, შესაბამისად მოსალოდნელია სატრანსპორტო ნაკადების ზრდა.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის, როგორც სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ისე რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე განთავსება. აღსანიშნავია, რომ სკოპინგის საჯარო განხილვის შესახებ განცხადებები განთავსდა ქ. რუსთავის და სოფ. თაზაქენდის ტერიტორიაზე. ვინაიდან საქართველოში ახალი კორონავირუსის გავრცელების პრევენციის მიზნით ქვეყანაში სხვადასხვა პერიოდში მოქმედებს სხვადასხვა სახის შეზღუდვა, კოდექსით გათვალისწინებული პროცედურების შეუფერხებლად ჩატარების მიზნით, 2020 წლის 18 სექტემბერს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსში“ განხორციელდა ცვლილება (<https://matsne.gov.ge/document/view/4994730?publication=0>), რომელიც ითვალისწინებს საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული პანდემიის/ეპიდემიის დროს, ქვეყანაში არსებული ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობის გათვალისწინებით, საჯარო განხილვის დისტანციურად, კომუნიკაციის ელექტრონული საშუალებების გამოყენებით ჩატარების შესაძლებლობას. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, შპს „თეიმურაზ ჯანგულაშვილი და კომპანიას“ ცემენტის საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვა გაიმართა 2020 წლის 4 დეკემბერს zoom-ის აპლიკაციის საშუალებით. სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, საქმიანობის განმახორციელებელი-შპს „თეიმურაზ ჯანგულაშვილი და კომპანიას“, საკონსულტაციო კომპანია შპს „ჯეოკონის“, რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერიის და ააიპ „მწვანე ალტერნატივას“ წარმომადგენელები. პრეზენტაციის წარდგენის შემდგომ სხდომა გადავიდა კითხვა-პასუხის რეჟიმში. საჯარო განხილვის ფარგლებში პროექტთან დაკავშირებით შენიშვნები გამოთქვა ააიპ „მწვანე ალტერნატივას“ წარმომადგენელმა. შენიშვნა ეხებოდა სამინისტროს მიერ საჯარო განხილვასთან დაკავშირებული ინფორმაციის არასათანადოდ გავრცელებას. აღნიშნულთან დაკავშირებით სამინისტროს წარმომადგენელმა განმარტა, რომ სამინისტრომ

კანონმდებლობით დადგენილი წესით უზრუნველყო სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაციის გასაჯაროება, საზოგადოების ინფორმირება და შენიშვნების/მოსაზრებების წარდგენის კანონმდებლობით გათვალისწინებული ვადის განსაზღვრა. ასევე საპროექტო ტერიტორიის მიმდებარედ საზოგადოების თავშეყრის და საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომ ადგილებში საჯარო განხილვის განცხადებების განთავსება. სამინისტროს წარმომადგენელმა ააიპ „მწვანე ალტერნატივას“ წარმომადგენელს საჯარო განხილვისას აჩვენა საჯარო განხილვის გავრცელების ამსახველი ფოტომასალა. ხოლო რუსთავის მუნიციპალიტეტის წარმომადგენელმა აღნიშნა, რომ განცხადება გამოკრული იყო ქ. რუსთავის მერიის საინფორმაციო დაფაზე და ასევე განთავსებული იყო მათ ოფიციალურ ვებგვერდზე. „მწვანე ალტერნატივას“ წარმომადგენელმა ასევე აღნიშნა, რომ საჯარო განხილვების დისტანციურად ჩატარება დაინტერესებული საზოგადოების მონაწილეობის თვალსაზრისით არაეფექტურია, რადგანაც ხშირად ტექნიკური შეზღუდვების გამო დაინტერესებულ საზოგადოებას არ აქვს საშუალება მონაწილეობა მიიღოს აღნიშნული ფორმით ჩატარებულ საჯარო განხილვებში. რასთან დაკავშირებითაც სამინისტროს წარმომადგენელმა გააკეთა განმარტება და აღნიშნა რომ საქართველოში არსებული ეპიდსიტუაციის და ახალი კორონავირუსის გავრცელების პრევენციის მიზნით კანონმდებლობაში განხორციელდა ცვლილება რის საფუძველზეც საჯარო განხილვა იმართება აღნიშნული ფორმით. შენიშვა ეხებოდა ასევე სოფ. თაზაქენდის ტერიტორიაზე საჯარო განხილვასთან დაკავშირებული განცხადებების ქართულ ენაზე გავრცელებას. ამასთან, „მწვანე ალტერნატივას“ წარმომადგენელს ჰქონდა გარკვეული კითხვები და შენიშვნები უშუალოდ სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით, რომლებიც ეხებოდა, საწარმოს განთავსების ალტერნატივებს, ინფორმაციას კუმულაციური ზემოქმედების შესახებ, ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების საკითხებს და სხვა. საჯარო განხილვაზე დასმულ შეკითხვებს უპასუხეს როგორც სამინისტროს, ასევე შპს „თეიმურაზ ჯანგულაშვილი და კომპანიას“ და შპს „ჯეოკონის“ წარმომადგენლებმა. შპს „ჯეოკონის“ წარმომადგენელმა აღნიშნა, რომ საპროექტო ტერიტორია დეტალურად იქნება შესწავლილ და ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდება გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი შესაძლო ძირითადი ზემოქმედებების წყაროების, სახეების და ობიექტების იდენტიფიცირება. მან ასევე ყურადღება გაამახვილა გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევებზე, მოსაპოვებელ და შესასწავლ ინფორმაციაზე, განსაკუთრებით ატმოსფერულ ჰარის დაბინძურებისა და კუმულაციური ზემოქმედების შეფასების საკითხებზე.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ განსაზღვრულ ვადებში სამინისტროში პროექტთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები და მოსაზრებები წარმოდგენილი არ ყოფილა.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და

შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. გზშ-ის ანგარიშში უნდა მოიცავდეს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;

2. გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;

3. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;

3.1 გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიშში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.

4. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
- დაგეგმილი საქმიანობის აღწერა;
- საპროექტო ტერიტორიის აღწერა, საქმიანობის განხორციელების ადგილის საკადასტრო კოდი და GPS კოორდინატები Shp ფაილებთან ერთად;
- დაზუსტებული მანძილები საწარმოს ტერიტორიიდან უახლოეს საცხოვრებელ სახლებამდე (მდებარეობის მითითებით), დასახლებამდე (სოფელი, ქალაქი), ზედაპირული წყლის ობიექტ(ებ)ამდე;
- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები, შესაბამისი დასაბუთებით მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა, ტექნოლოგიური ალტერნატივები, ობიექტის განთავსების ალტერნატივა, და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივები;
- ინფორმაცია 500 მ რადიუსის საზღვრებში არსებული ნებისმიერი ტიპის საწარმოს და წარმოების შესახებ (მანძილებისა და საქმიანობის მითითებით);
- საპროექტო ტერიტორიის გენერალური გეგმა, შესაბამისი აღნიშვნებით და ექსპლიკაციით, სადაც დატანილი იქნება საწარმოს დანადგარები, ტექნოლოგიური მოწყობილობები, ინფრასტრუქტურული ობიექტები, გაფრქვევისა და ხმაურის წყაროები, კანალიზაციის სქემა;
- ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობის ფიზიკური მახასიათებლების შესახებ, საწარმოში დაგეგმილი დანადგარების აღწერა, სიმძლავრე, წარმადობა, შესაბამისი სქემები;
- ტექნოლოგიური სქემა და საწარმოო პროცესის დეტალური აღწერა;
- ინფორმაცია საწარმოს საწვავით უზრუნველყოფის, გამოყენებული საწვავის ტიპისა და მოცულობის შესახებ;

- ინფორმაცია საწარმოს ტერიტორიაზე შემოსატანი ნედლეულის ასევე დეტალური ინფორმაცია ნედლეულის შემოტანის და პროდუქციის გატანის (სიხშირის) პროცედურების შესახებ, შესაბამისი მარშრუტის მითითებით და ტრანსპორტირების გეგმა-გრაფიკი;
- ინფორმაცია ნედლეულის დასაწყობების შესახებ;
- ინფორმაცია საწარმოში გამოყენებული დანამატი ნივთიერებების რაოდენობის და დასაწყობების შესახებ;
- წარმოებული პროდუქციის რაოდენობა;
- წარმოქმნილი მტვრის (ნარჩენი) კლავწარმოებაში გამოყენების შესაძლებლობის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- დეტალური ინფორმაცია საწარმოში დაგეგმილი სახელოიანი ფილტრების შესახებ შესაბამისი საპასპორტო მონაცემებით;
- გამწოვი სავენტილაციო სისტემის გამოყენების შემთხვევაში, შესაბამისი პარამეტრების შესახებ ინფორმაცია საპასპორტო მონაცემებით;
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიამდე მისასვლელი არსებული გზებისა და მოსაწყობი გზების შესახებ, მოწყობის შედეგად ზემოქმედების აღწერით;
- საპროექტო ტერიტორიის გარემოს არსებული მდგომარეობის ანალიზი;
- პროექტის ფარგლებში გათვალისწინებული ინფრასტრუქტურული ობიექტების დეტალური აღწერა მათ შორის უკვე განთავსებული ობიექტების შესახებ ინფორმაცია მათი განთავსების პერიოდის მითითებით;
- დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა და სამუშაო გრაფიკი;
- სამშენებლო სამუშაოების დეტალური აღწერა, შესაბამისი თანმიმდევრობით, ვადების მითითებით;
- მშენებლობის ეტაპზე გამოყენებული ტექნიკის ჩამონათვალი და რაოდენობა;
- ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოებისა და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია ასეთის არსებობის შემთხვევაში („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში ელექტრომომარაგების შესახებ ინფორმაცია;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზე სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგების შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია წარმოქმნილი სამეურნეო-ფეკალური და სანიაღვრე ჩამდინარე წყლების მართვის შესახებ;
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიაზე გაბატონებული ქარების მიმართულების შესახებ (აღნიშნული საკითხი მნიშვნელოვანია გამონაბოლქვის გავრცელების მიმართულების კუთხით სოფელ თაზაქენდთან მიმართებაში);
- ინფორმაცია ცემენტის საწარმოს მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპზე წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობის, სახეობის, სახიფათობის მახასიათებლების და მათი შემდგომი მართვის საკითხების შესახებ, ნარჩენების მართვის კოდექსის და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე აქტებით დადგენილი მოთხოვნების გათვალისწინებით;

- ინფორმაცია იმ ნარჩენების შესახებ (კოდი, დასახელება, რაოდენობა), რომელსაც კომპანია ცემენტის წარმოების პროცესში იყენებს დანამატად;
- ნარჩენების მართვის გეგმა;
- ინფორმაცია ტერიტორიის გამწვანებითი ღონისძიებების შესახებ;
- საწარმოს ფუნქციონირების დროს შესაძლო ავარიული სიტუაციების აღწერა და მათი მართვის დეტალური გეგმა;
- ინფორმაცია ღამის საათებში (ნედლეულისა და პროდუქციის (შემოზიდვა/გაზიდვის)) ტრანსპორტის გადაადგილების აკრძალვის შესახებ და ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებისათვის გამოყოფილი ავტოტრანსპორტის შესახებ;
- ინფორმაცია/დოკუმენტაცია ქ. რუსთავის მერიასთან ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირების გეგმა-გრაფიკის შეთანხმებასთან დაკავშირებით;
- საპროექტო ტერიტორიის საკუთრების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედების შეჯამება, მათ შორის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე საწარმოს საქმიანობის ეტაპზე, ემისიები ნედლეულის მიღებისა და დასაწყობებისას, გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში, ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი;
- ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა უწყვეტი ინსტრუმენტული მონიტორინგის დანერგვის საკითხები;
- ზემოქმედება ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებისას შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების განსაზღვრით;
- ხმაურის წყაროები და მათი მახასიათებლები, ხმაურის გავრცელებით გამოწვეული ზემოქმედება, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები; ხმაურის გავრცელების დონეების გაანგარიშება და მოდელირება;
- ვიზრაციით გამოწვეული ზემოქმედება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ნიადაგზე და გრუნტის ხარისხზე და შესაძლო დაბინძურება, შესაბამისი დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება ზედაპირულ და მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- საშიში გეოლოგიური პროცესების (არსებობის შემთხვევაში) შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობის და ექსპლუატაციის პერიოდში, პრევენციული ღონისძიებების მითითებით;

- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება საწარმოს მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე;
- ნარჩენების მართვის საკითხები, ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- შესაძლო ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- საწარმოს ექსპლუატაციის და ნედლეულის/პროდუქციის შემოტანის-გატანის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა-გრაფიკი, სადაც ატმოსფერულ ჰაერში ემისიების და ხმაურის გავრცელების მინიმუზაციის მიზნით ყურადღება გამახვილდება ატმოსფერული ჰაერის და ხმაურის მონიტორინგზე, საკონტროლო წერტილების (უახლოეს დასახლებულ მოსახლესთან), მონიტორინგის სიხშირის და მეთოდის მითითებით;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ადამიანის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებულ რისკებზე ცემენტის საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი კონკრეტული შემარბილებელი ღონისძიებები;
- კუმულაციური ზემოქმედება 500 მ-იან რადიუსში არსებული ობიექტების გათვალისწინებით და ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისთვის, მათ შორის ატმოსფერულ ჰაერზე, ხმაურზე, სატრანსპორტო ნაკადებზე და სხვა (სრულყოფილად იქნეს შეფასებული მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე და სოციალურ გარემოზე) და შესაბამისი დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებების განსაზღვრა, მათ შორის, ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის შემცირების კუთხით საუკეთესო ალტერნატივების დეტალური დასაბუთება;
- შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- საწარმოს ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა, Shp ფაილები);
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზმ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;

შენიშვნები:

- ❖ სკოპინგის ანგარიშში აღნიშულია რომ „საპროექტო ტერიტორიიდან სამხრეთით ფიქსირდება უახლოესი დასახლებული პუნქტი, სოფ. თაზაქენდი (სოფელი ქვემო ქართლის მხარის მარნეულის მუნიციპალიტეტში, ალგეთის თემში).“ სოფელი თაზაქენდი, რომლის სიახლოვეს მდებარეობს საპროექტო ტერიტორია გარდაბნის მუნიციპალიტეტში შემავალი ადმინისტრაციული

ერთეულია (კალინინოს თემი), შესაბამისად, აღნიშნული საკითხი საჭიროებს რედაქტირებას;

- ❖ გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნას ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის და ხმაურის გავრცელების შეფასების (გვ. 65) დამადასტურებელი ინფორმაციის წყარო, რა დოკუმენტაციაზე დაყრდნობით არის წარმოდგენილი აღნიშნული მონაცემები (ნორმატიული დოკუმენტი, სამეცნიერო ლიტერატურა და სხვ);
- ❖ სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საპროექტო ტერიტორიაზე უახლოეს წარსულში ფუნქციონირებდა ბეტონის ქარხანა, საიდანაც შემორჩენილია გარკვეული ინფრასტრუქტურა, შესაბამისად გამოყენებული იქნება ტერიტორიაზე უკვე არსებული რიგი ინფრასტრუქტურული ობიექტები და დანადგარ-მოწყობილობები. აღნიშნული ასევე დასტურდება სამინისტროს წარმომადგენლის მიერ ტერიტორიის ადგილზე ვიზუალური დათვალიერების შედეგად. შესაბამისად, გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნას ინფორმაცია იმის შესახებ არსებული ინფრასტრუქტურიდან კომპანია რის გამოყენებას და რის დემონტაჟს გეგმავს გარდა ამისა წარმოდგენილი უნდა იქნეს ინფორმაცია როდის მოეწყო აღნიშნული ინფრასტრუქტურა და რის ფარგლებში;
- ❖ გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით შპს „თეიმურაზ ჯანგულაშვილი და კომპანია“ მიერ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარმოდგენილ ქ. რუსთავში ცემენტის საწარმოს მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოპოვებული, შესწავლილი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.